

**23ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
«Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες: Άξονες συνεργασίας για επιβίωση»
Θεσσαλονίκη, 15-16 Νοεμβρίου 2017**

**Επιμορφώνοντας υποψηφίους παλαιογράφους
σε θέματα πληροφοριακού γραμματισμού**

**Χατζηχρήστος Αντώνιος
Παλαιογράφος – Ανθρωπιστική Πληροφορική
Τμήμα Χειρογράφων και Ομοιοτύπων
της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος**

1. ΠΛΑΙΣΙΟ

Ο ΟΡΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

1989 ALA

«η ικανότητα να αναγνωρίζει κανείς την ανάγκη πληροφόρησής του, να εντοπίζει, να αποτιμά και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά την απαραίτητη πληροφορία»

Ο ΟΡΟΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

2000 ACRL

Πρότυπα Δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας για την Ανώτατη Εκπαίδευση

- Προσδιορισμός της φύσης και έκτασης της απαιτούμενης πληροφόρησης
- Ικανοποιητική και αποτελεσματική πρόσβαση στην απαιτούμενη πληροφόρηση
- Κριτική αποτίμηση της πληροφορίας και των πηγών της και ενσωμάτωση επιλεγμένης πληροφόρησης στη γνωστική βάση του φοιτητή
- Αποτελεσματική χρήση της πληροφόρησης για την επιτέλεση ενός συγκεκριμένου σκοπού
- Ηθική και νόμιμη χρήση της ανακτώμενης πληροφορίας

Ο ΟΡΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

JOHNSTON & WEBBER 2003

«η υιοθέτηση της κατάλληλης πληροφοριακής συμπεριφοράς, ώστε να αποκτήσει κανείς το πληροφοριακό υλικό που καλύπτει τις ανάγκες του αξιοποιώντας οποιοδήποτε πνευματικό ή υλικό μέσο, έχοντας βεβαίως πάντα κατά νου την κριτική αποτίμηση αυτού του υλικού και τη μεγάλη σημασία που έχει η ορθή και σοφή χρήση του μέσα σε μία κοινωνία»

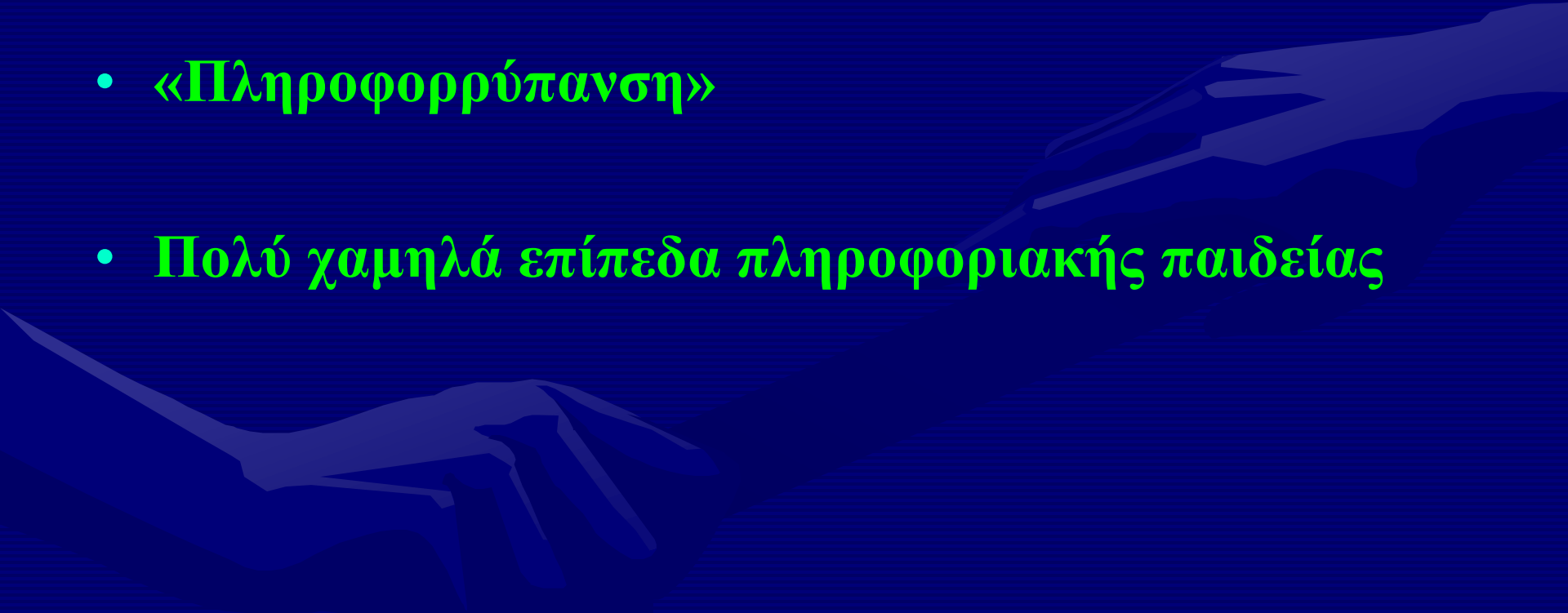
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παλαιογραφικές πληροφοριακές πηγές

- Φυλλομέτρηση και τετράδια
- Κείμενο
- Σχόλια
- Βιβλιογραφικό σημείωμα
- Κτητορικό σημείωμα
- Ενθυμήσεις
- Σφραγίδες και υπογραφές
- Είδος γραφής
- Μονογράμματα ή χαρακτηριστικές γραμμές
- Διάκοσμος
- Υδατόσημα
- Στάχωση

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- «Κοινωνία της Πληροφορίας»
- «Πληροφορρύπανση»
- Πολύ χαμηλά επίπεδα πληροφοριακής παιδείας

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (Ν. 3149/2003)

Η ΕΒΕ

- λειτουργεί ως επίσημο εθνικό κέντρο διαμόρφωσης προτύπων στον τομέα της πληροφόρησης σχετικά με τη βιβλιογραφία αλλά και το σύνολο του υλικού που αφορά στον ελληνικό πολιτισμό, χειρόγραφο, έντυπο ή ψηφιακό
- καθίσταται ως φορέας μεταξύ άλλων υπεύθυνος και για τη σύνταξη και έκδοση καταλόγων του χειρόγραφου υλικού που ανήκει στη Συλλογή της

**2. Το «Πρόγραμμα Διαχείρισης
Χειρογράφων, Εντύπων, Ψηφιακών
Γλωσσικών Πόρων και Αρχειακού Υλικού
για Ειδικευόμενους Νέους Επιστήμονες»**

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

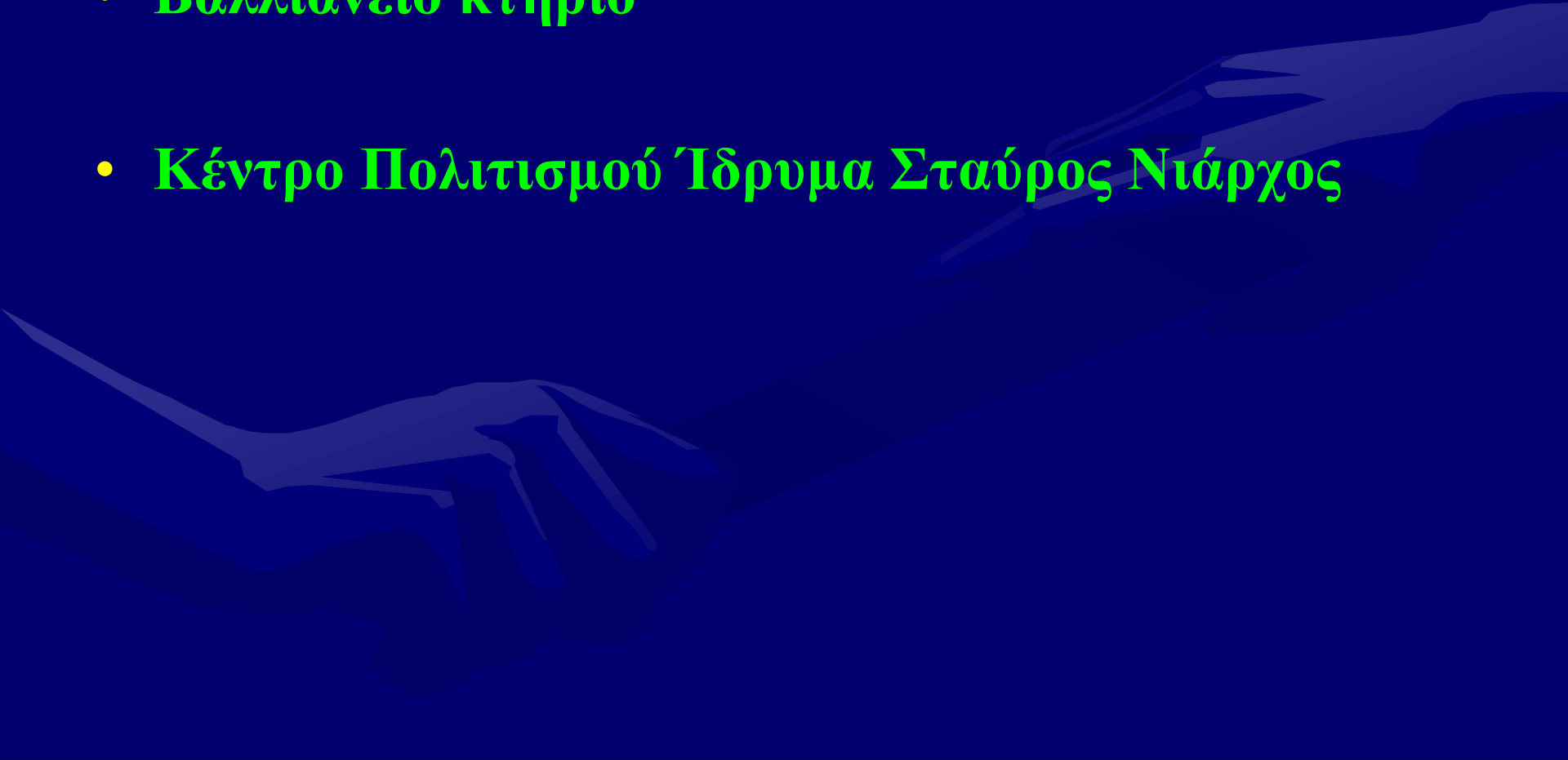
- Πρόγραμμα Υποτροφίας για 8 υποψηφίους παλαιογράφους
- Κύκλος σεμιναρίων θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής εφαρμογής
- Βεβαίωση Παρακολούθησης

ΤΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

- Πρόγραμμα Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τη Μονάδα Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Χρηστών του Α.Π.Θ.
- Πιλοτική εφαρμογή

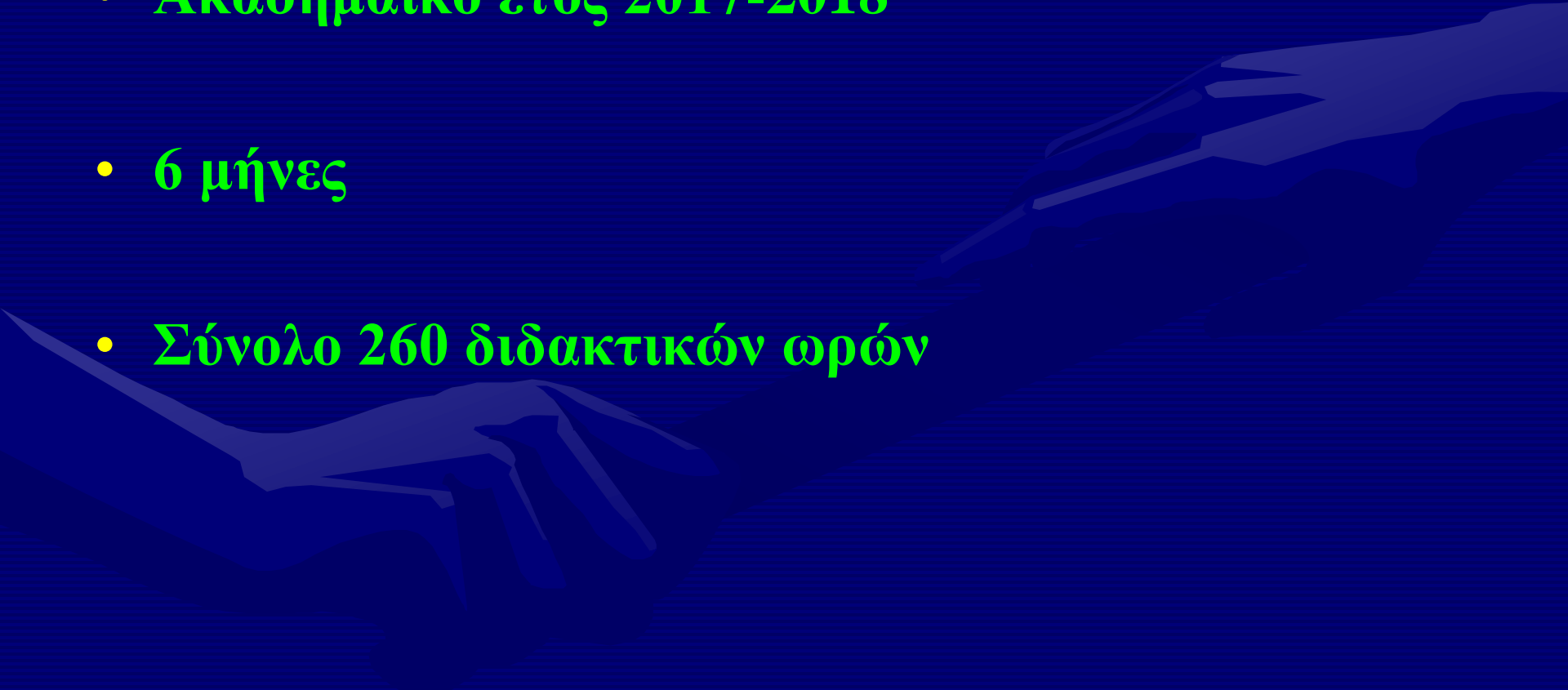
Ο ΧΩΡΟΣ

- Βαλλιάνειο κτήριο
- Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος

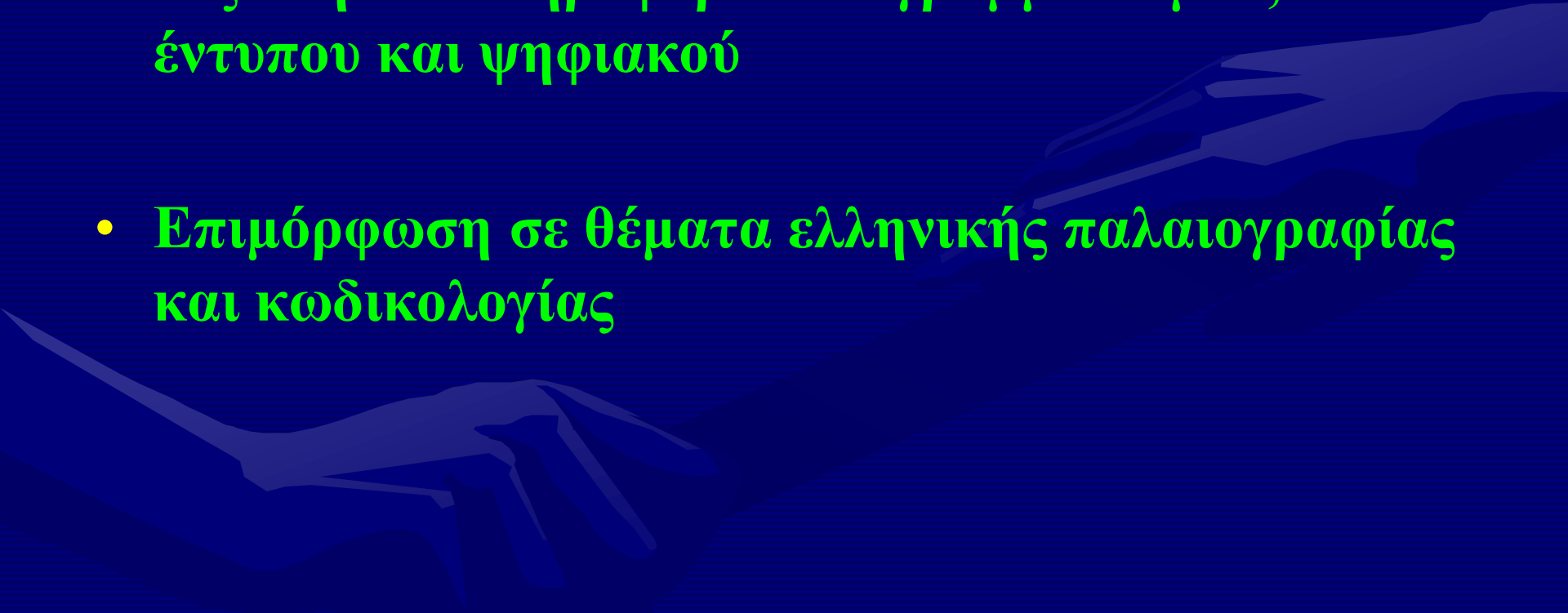
Ο ΧΡΟΝΟΣ

- **Ακαδημαϊκό έτος 2017-2018**
- **6 μήνες**
- **Σύνολο 260 διδακτικών ωρών**

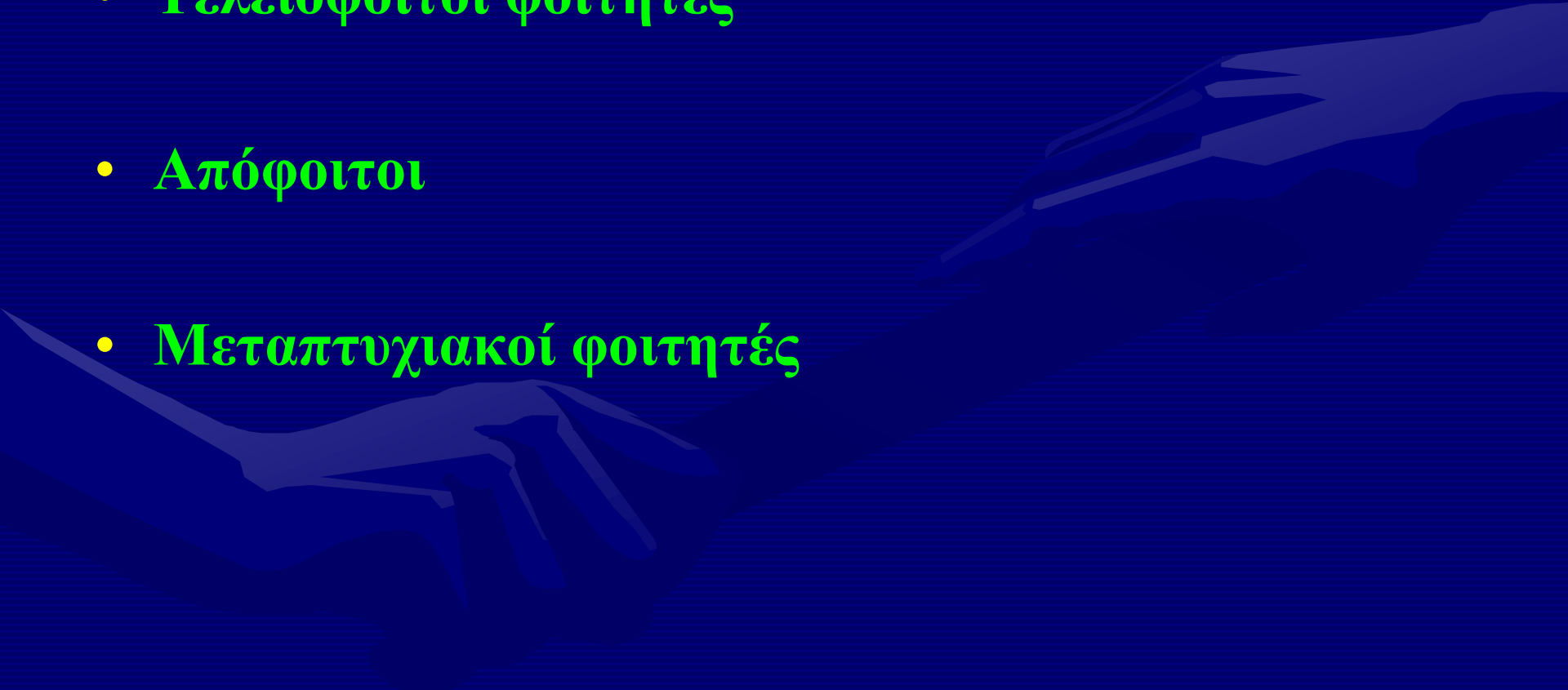
Η ΘΕΜΑΤΙΚΗ

- Καλλιέργεια γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού, έντυπου και ψηφιακού
- Επιμόρφωση σε θέματα ελληνικής παλαιογραφίας και κωδικολογίας

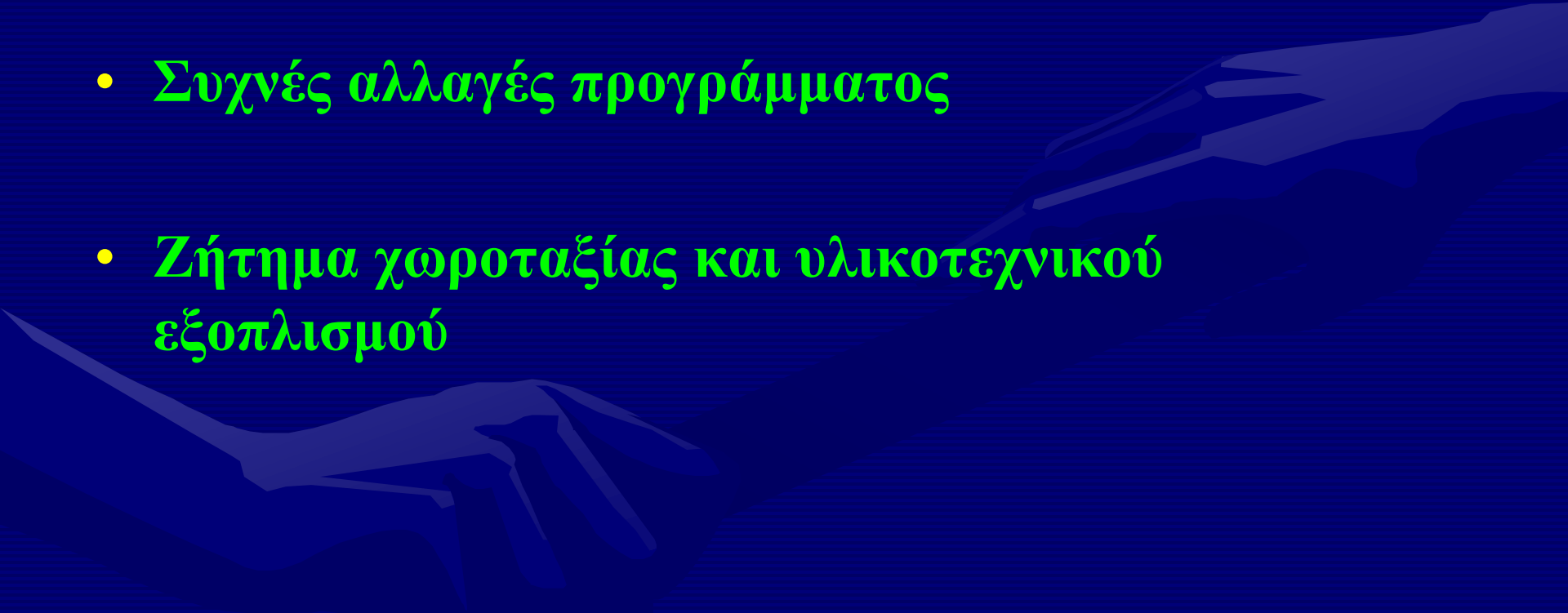
ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

- Τελειόφοιτοι φοιτητές
- Απόφοιτοι
- Μεταπτυχιακοί φοιτητές

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ

- **Περίοδος Μετεγκατάστασης**
- **Συχνές αλλαγές προγράμματος**
- **Ζήτημα χωροταξίας και υλικοτεχνικού εξοπλισμού**

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 1/2

- Μεθοδολογία εκπόνησης επιστημονικής εργασίας
- Ηλεκτρονικές πηγές και βιβλιογραφικές βάσεις
- Βιβλιογραφική τεκμηρίωση και πρότυπα σύνταξης βιβλιογραφίας
- Πνευματικά δικαιώματα και λογοκλοπή

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 2/2

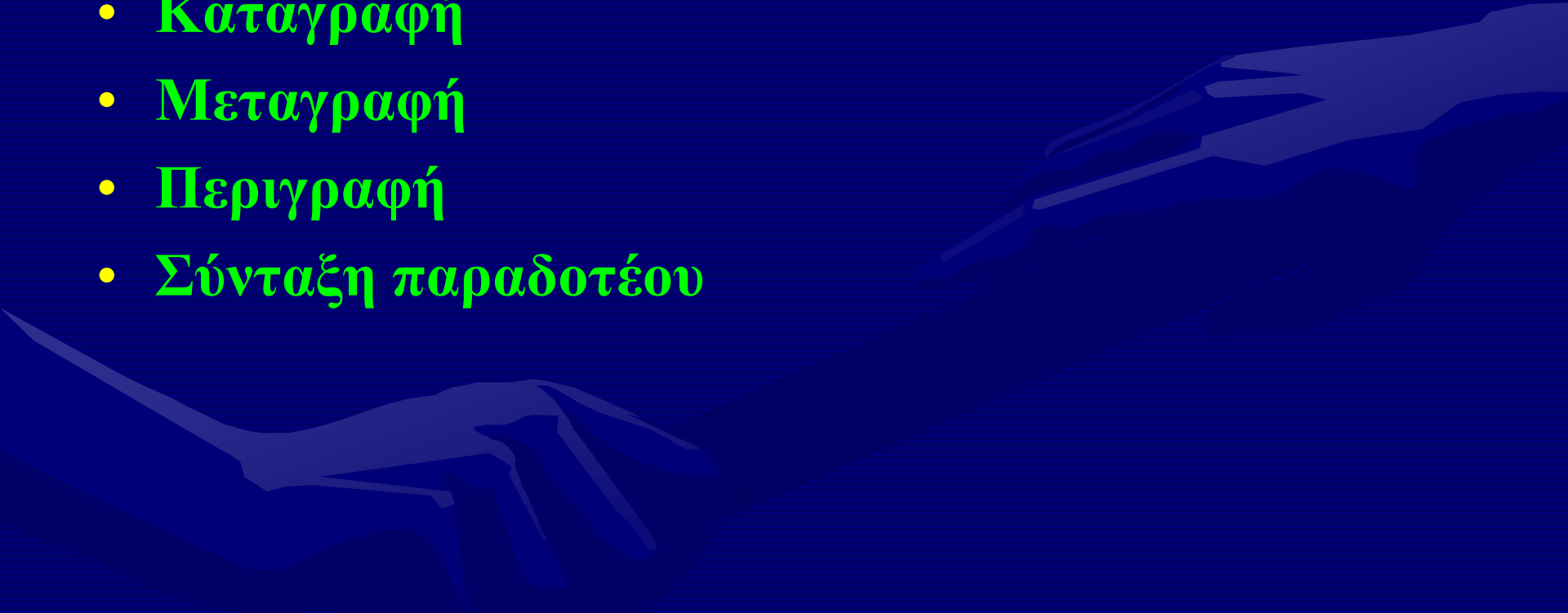
- Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία και Κωδικολογία
- Κατάλογοι χειρογράφων
- Αυτοψία χειρογράφων και τεκμηρίων του Αρχείου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ 1/4

Αντιμετώπιση αρχειακού υλικού της ΕΒΕ:

- **Διάκριση σε Ενεργό και Ιστορικό Αρχείο**
- **Καταγραφή**
- **Μεταγραφή**
- **Περιγραφή**
- **Σύνταξη παραδοτέου**

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ 2/4

Ενοποίηση υπάρχουσας έντυπης βιβλιογραφίας:

- Αναζήτηση με δεδομένες λέξεις κλειδιά πληροφοριακού υλικού σχετικού με την ελληνική παλαιογραφία στον ΟΡΑC της ΕΒΕ
- Διασταύρωση αποτελεσμάτων με τα υπάρχοντα τεκμήρια στο ΤΧΟ της ΕΒΕ
- Σύνταξη βιβλιογραφίας με ενιαίο βιβλιογραφικό πρότυπο υπαρχόντων και μη υπαρχόντων τεκμηρίων στο ΤΧΟ της ΕΒΕ
- Σύνταξη παραδοτέου

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ 3/4

Ανάπτυξη έντυπης και ηλεκτρονικής συλλογής:

- Χρήση έντυπων και ηλεκτρονικών βιβλιογραφικών οδηγών και αναζήτηση συγκεκριμένων έντυπων και ηλεκτρονικών πληροφοριακών πηγών ελληνικής παλαιογραφίας στον OPAC της ΕΒΕ
- Περαιτέρω αναζήτηση των τεκμηρίων που δεν βρέθηκαν στον OPAC στις διαθέσιμες ηλεκτρονικές πηγές της ΕΒΕ
- Σύνταξη βιβλιογραφίας ανά κατηγορίες
- Σύνταξη παραδοτέου

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ 4/4

Πρωτογενείς πηγές ελληνικής παλαιογραφίας:

- **Μελέτη και μεταγραφή έντυπου καταλόγου Ι. Σακκελίωνος και χειρόγραφου καταλόγου Λ. Πολίτη**
- **Αντιβολή στοιχείων καταλόγων χειρογράφων με τα ίδια τα τεκμήρια, όταν αυτό κρίνεται εφικτό**
- **Αντιπαραβολή στοιχείων καταλόγων χειρογράφων με στοιχεία άλλων ερευνητών και σύνθεση νέας γνώσης με χρήση παραπομπών σε χειρόγραφα και επιστημονικές μελέτες**
- **Σύνταξη παραδοτέου**

4. ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

The background of the slide is a solid dark blue. In the center, there is a faint, stylized illustration of two hands shaking, rendered in a lighter shade of blue. The hands are positioned horizontally, with the fingers slightly curled as if in a firm grip. The overall aesthetic is professional and clean.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ως προς τους υποψηφίους παλαιογράφους:

- Επιμόρφωση σε θέματα ελληνικής παλαιογραφίας και κωδικολογίας
- Καλλιέργεια δεξιοτήτων έντυπου και ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού
- Επαγγελματική κατάρτιση και εργασιακές διέξοδοι
- Ανάπτυξη πνεύματος ομαδικότητας, συνεργασίας και υπευθυνότητας

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ως προς την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος:

- Αξιοποίηση εθνικών θησαυρών
- Αλληλεπίδραση και διάδραση του προσωπικού της ΕΒΕ με τους χρήστες της
- Εφαλτήριο ανάπτυξης περαιτέρω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων
- Βάση συνεργασίας με άλλους φορείς

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ως προς τρίτους φορείς και ευρύτερο κοινό:

- Καινοτόμο πρόγραμμα ως πρότυπο και οδηγός για κάθε βιβλιοθήκη που διαθέτει ανάλογες ειδικές συλλογές
- Αντικείμενο συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών και επιστημονικών φορέων οικείων με τους τομείς της ελληνικής παλαιογραφίας και κωδικολογίας και της ΕΒΕ
- Εργαλείο περαιτέρω έρευνας για τους επιστήμονες της Πληροφόρησης προς περιγραφή ενός πληροφοριακώς εγγράμματος παλαιογράφου και διερεύνηση επιπέδου της πληροφοριακής παιδείας του κλάδου και περαιτέρω αύξησής του
- Σενάριο διδασκαλίας για το μάθημα της ελληνικής παλαιογραφίας και κωδικολογίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Χατζηχρήστος Αντώνιος
Παλαιογράφος – Ανθρωπιστική Πληροφορική
Τμήμα Χειρογράφων και Ομοιοτύπων
της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος